

ציוני דרך בְּשִׁירָה

יחידת לימוד בספרות

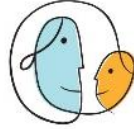
"השירים היפים שלנו מגבירים את אהבתנו לשפה העברית, שמסמלת את תקומת העם היהודי בארצו."

סיפורו של אשר שפרלינג, מאגר סיפורי מורשת

"כָּל שִׁיר הוּא זְכוּרֹן בְּלִתִּי נִמְנָע"

שלמה ארצי / "שדות של אירוסים"

לאתר היחידה

מבוא ליחידה

יחידת לימוד זו בספרות, "ציוני דרך בשירה", מובילה אותנו בכמה ציוני דרך משמעותיים בשלבים אותם עברו אבותינו בדרכם מן הגולה ועד עלייתם ארצה – כפי שהם משתקפים בשירה העברית.

הקריאה והעיון בשירים הנבחרים שזורים בסיפוריהם האישיים של אזרחים ותיקים, שהעלו את סיפוריהם במסגרת [תכנית הקשר הרב דורי](#) למאגר סיפורי המורשת [בבית התפוצות](#).

מאגר סיפורי מורשת של תכנית הקשר הרב דורי מכיל אוצר נפלא של סיפורים חווייתיים; "כל סיפור הוא פוטנציאל ליחידת לימוד" (ד"ר עופר רימון) – יחידת לימוד זו מאפשרת לחוות במסע "ציוני הדרך בשירה" גם את סיפוריהם האישיים של אזרחים ותיקים.

יחידת הלימוד כוללת פרקי הרחבה והעשרה רבים ומגוונים שיעשירו את הלמידה החווייתית בתחומי דעת שונים: ספרות, תנ"ך, מורשת, אזרחות, היסטוריה שיעורי חברה, שיעורי העשרה ועוד, וכן הצעות לפעילויות במסגרת תכנית הקשר הרב דורי. היחידה מתאימה לתלמידי חט"ב וחט"ע – חלק מהשירים שנכללו ביחידה מותאמים לתכנית הלימודים בספרות.

היחידה כוללת 5 פרקים שניתנים ללמידה אינטראקטיבית דרך [אתר היחידה](#). במקביל, מערכי השיעורים זמינים להורדה ולהדפסה [בקטלוג החינוכי / משרד החינוך](#).

כתיבת יחידה ופיתוח אתר: **ציפי הראל**

תודות

לפאזל האנושי שאפשר הפקתה של יחידת לימוד זו: **לעפרה ישראלי**, מנהלת תכנית הקשר הרב דורי, שאפשרה ועודדה את פיתוחה של יחידת הלימוד; **לתמי גרין**, מייסדת התכנית ומנהלת מאגר סיפורי מורשת, על הליווי והתמיכה לאורך כל הדרך, בייעוץ ובבחירת הסיפורים; **לאורנה דרום**, אחראית על הקטלוג החינוכי ומובילת ההשתלמות לפיתוח יח"ל המבוססות על סיפורי המורשת; **לאזרחים הותיקים ולתלמידים** שתיעדו את סיפוריהם, על הסיפורים המרתקים שנכללו ביחידה זו; למשוררים – **אביחי קמחי, אסתר שקלים, ארז ביטון, בלפור חקק**, על שירהם ועל שיתוף הפעולה; למשוררת והסופרת, **שושנה יוג**, על המאמר "על אהבת המולדת".

איור שער: Freepik.com - Created by Designerhrenov

תיאור היחידה

היחידה "ציוני דרך בשירה" נועדה לתת טעימה מהשירה העברית, ולשקף – דרך העיון בשירים – את ציוני הדרך המשמעותיים שעבר העם היהודי במסעו מהגולה ועד להקמת המדינה וליישוב הארץ.

פרקי היחידה עוברים כציר זמן ב-5 תחנות במסעו של העם היהודי – לכל פרק ניתן שם מתוך שיר, שמשקף את נושא הפרק. הפרק השלישי, במרכז היחידה, הוקדש לירושלים – בהלימה לביטוי "ירושלים לב העולם", המבטא את הזיקה לירושלים ואת הקשר העמוק לעיר ציון בכל הדורות.

בכל אחד מפרקי היחידה נכללו **שירים** שדרך הלימוד, הקריאה והעיון בהם מתפתח דיון אודות נושא הפרק. חלק מהשירים ביחידה נבחרו בהתאמה לתכנית הלימודים בספרות לחט"ב ולחט"ע. השירים ביחידה מייצגים תקופות שונות בשירה העברית – משירת ימי הביניים ועד לשירה עכשווית מודרנית.

הפעילויות ודפי העבודה בפרקי היחידה מעודדים חשיבה יצירתית ומסתעפת, וכוללים פעילויות מתוקשבות ואינטראקטיביות.

בכל אחד מהפרקים משולבים **סיפורי מורשת** הקשורים קשר ישיר ורלבנטי לנושא הפרק. סיפורים אלה מוסיפים ללומד חווייה אישית, תוך היכרות עם סיפוריהם של אזרחים ותיקים.

בנוסף על מערכי השיעור, כל פרק כולל שני **שיעורי העשרה** בנושאים שונים. שיעורי העשרה אלו נובעים מתכני השיעור בקשר ישיר או עקיף, ומרחיבים את עולמו של הלומד בידע מגוון ומאתגר.

לאתר היחידה

תוכן היחידה

- 7 **תחנה ראשונה: עין לציון צופייה: הכמיהה לארץ – חלומם של היהודים בגולה על ארץ ישראל**
שיעור ראשון: קריאה ועיון בשיר "התקווה" מאת אסתר שקלים
שיעור שני: קריאה ועיון בשיר "שרקייה" מאת אסתר שקלים
שיעורי העשרה: "על הפיוט", "על מזרח ומערב"
סיפורי מורשת:
- "אהבה בין מזרח למערב"
- "אני תמהיל מזרח ומערב"
- 15 **תחנה שנייה: אנו באנו ארצה; הגשמת החלום – העלייה לארץ והקמת המדינה**
שיעור ראשון: קריאה ועיון בשיר "אבא עולה לארץ ישראל" מאת בלפור חקק
שיעור שני: קריאה ועיון בשיר "מגילת יוחסין" מאת בלפור חקק
שיעורי העשרה: "על הכרזת המדינה", "על חירות ועצמאות"
סיפורי מורשת:
- "פסח במחנה ציוני חשאי בטהרן"
- 25 **תחנה שלישית: בשערי ירושלים; הזיקה העמוקה לירושלים בכל הדורות**
מערך שיעור: קריאה ועיון בשירים – "שיר באמצע ירושלים" מאת ארז ביטון
"אובדת" מאת אביחי קמחי
"ירושלים" מאת אביחי קמחי
שיעורי העשרה: "על שכונות ירושלים", "על חופה ונישואין"
סיפורי מורשת:
- מקבץ סיפורי נדודים
- "גבראל – זיכרונות ילדות מירושלים"
- "אהבה שכזאת – איתה אני מתחתן!"
- 33 **תחנה רביעית: אל ארצי; הקשר העמוק לארץ וההתיישבות בארץ ישראל**
מערך שיעור: קריאה ועיון בשירים – "אל ארצי" מאת רחל המשוררת
"אני בסך הכל" מאת אריה סיון
שיעורי העשרה: "על דור החלוצות", "על אהבת הארץ"
סיפורי מורשת:
- "מפריחת השממה"
- "סיפור עלייתה של סבתא טובה"
- "לינה משותפת – ילדות בקיבוץ יגור"
- "טבעת אחת, חתונות רבות"
- 41 **תחנה חמישית: ציוניוני הדרך; התרחבות היישוב בארץ – מקומות ונופים בא"**
מערך שיעור: מקומות ונופים בארץ ישראל בזמר העברי
שיעורי העשרה: "על השפה העברית", "על הלהקות הצבאיות"
סיפורי מורשת:
- "אהבתו של סבא אשר לשירה ונגינה"

